

Verslag verantwoord en betrokken aandeelhouderschap 2019

In dit verslag

1. Stemresultaten over 2019
2. Nederlandse Corporate Governance Code
  - Verantwoordelijkheid van institutionele beleggers
    - Stembeleid
    - Implementatie stembeleid
    - Rapportage
  - Verantwoordelijkheid van aandeelhouders
3. Implementatie Nederlandse Stewardship Code

1. Stemresultaten over 2019

Pensioenfonds Vervoer maakte ook in 2019 actief gebruik van haar aandeelhoudersrechten door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. De ondernemingen waarin het pensioenfonds belegt, houden ten minste één keer per jaar een aandeelhoudersvergadering waar aandeelhouders zoals pensioenfonds kunnen stemmen over verschillende onderwerpen, bijvoorbeeld: benoeming van bestuurders, vaststellen van de jaarstukken, beloningsbeleid, dividend, uitgifte van aandelen, etc.

2. Nederlandse Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code (hierna de: de Code) bestaat sinds 2003 en is sinds haar bestaan diverse keren herzien, voor het laatst in 2016. De meest recente Code is per 1 januari 2019 wettelijk verankerd. De Code kent naast de bepalingen voor beursvennootschappen een aantal principes dat geldt voor aandeelhouders, waaronder in het bijzonder institutionele beleggers, zoals Principe 4.3 over het uitbrengen van stemmen. Zo bepaalt de Code dat institutionele beleggers onder andere:

- I) jaarlijks op hun website een stembeleid openbaar maken;
- II) een verslag uitbrengen over de uitoefening van hun stembeleid;
- III) tenminste eenmaal per kwartaal publiceren of en hoe zij hebben gestemd op algemene vergaderingen.

De Code moet worden nageleefd conform het pas-toe-of-leg-uit beginsel.

Verantwoordelijkheid van institutionele beleggers

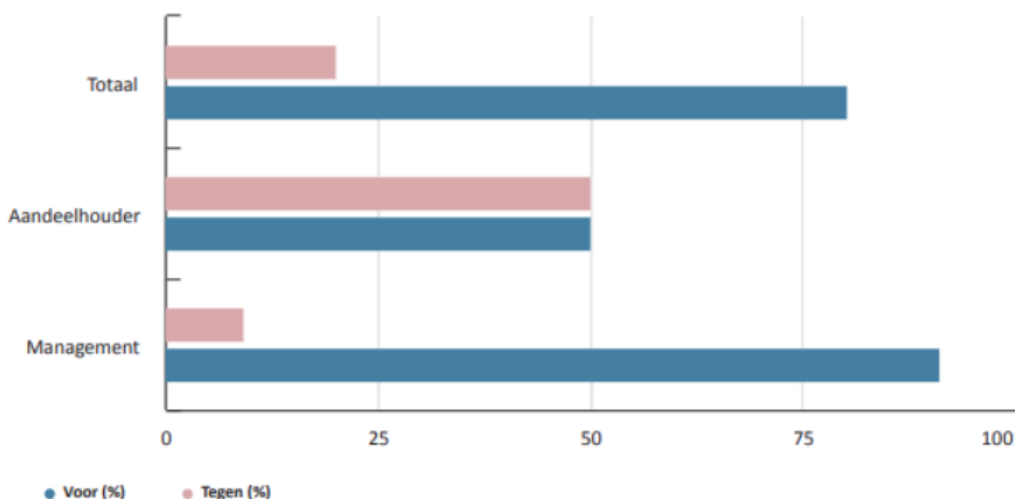
Stembeleid

De in 2016 herziene Nederlandse Corporate Governance Code bepaalt dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsden jaarlijks een beleid publiceren ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.¹ Pensioenfonds Vervoer heeft haar stembeleid opgenomen in haar Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid wat op de website is geplaatst. Klik [hier](#) voor het stembeleid.

Implementatie van het beleid²

Pensioenfonds Vervoer stemde in 2019 op 4.091 vergaderingen. Deze aandeelhoudersvergaderingen vonden wereldwijd plaats. In totaal werd door Pensioenfonds Vervoer op 75.770 agendapunten gestemd. In 2019 werd op circa 80% van alle agendapunten (managementvoorstellen + aandeelhoudersvoorstellen) voor het management gestemd. Het ging hier vooral om beloningsbeleid, voorkeursrechten van aandeelhouders bij uitgifte van nieuwe aandelen en benoemingen van bestuurders. Door aandeelhouders ingediende resoluties over milieu, sociale en governance kwesties worden na een uitvoerige analyse vaak gesteund. Daardoor wordt relatief vaak tegen het management gestemd op deze aandeelhoudersresoluties. Onder een tegenstem wordt verstaan: tegen, onthouden, niet gestemd of neem geen actie.

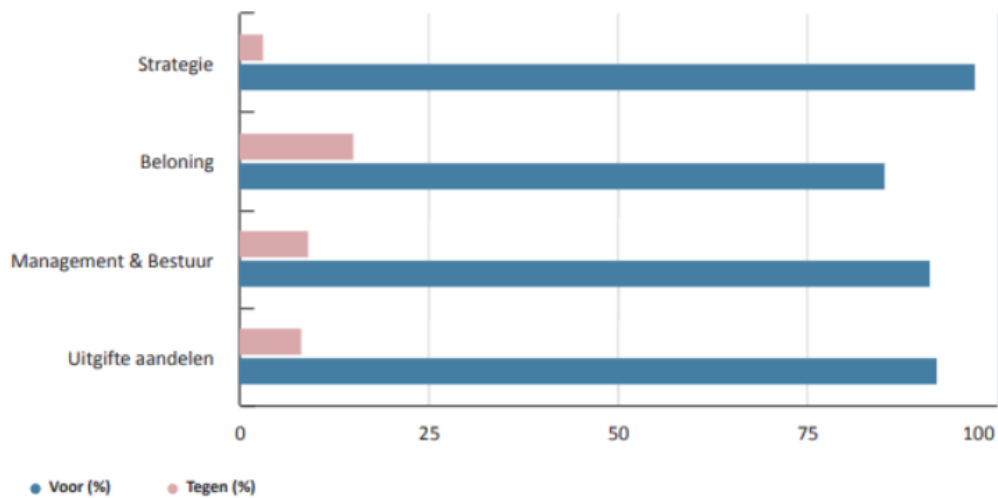
Grafiek 1.1.: Totaal aantal voorstellen in 2019

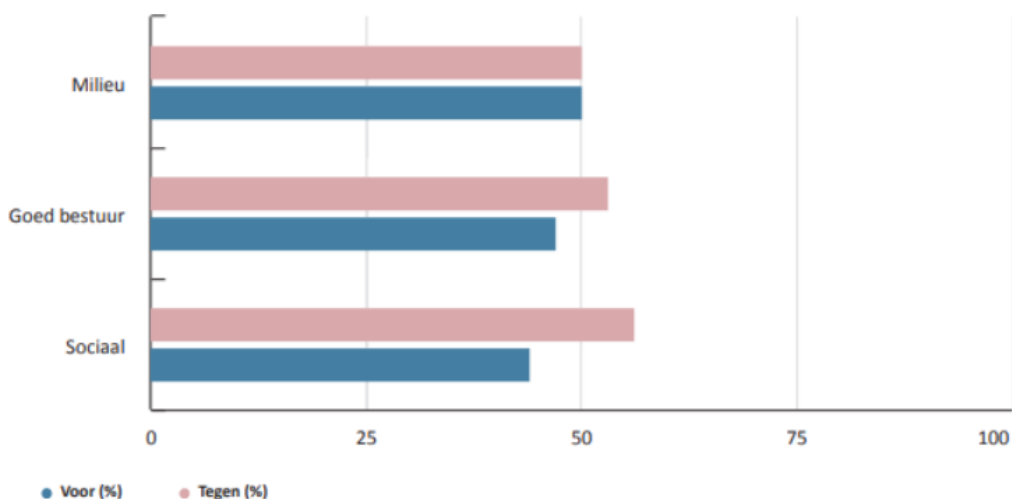
¹ Best practice bepaling 4.3.5, herziene Nederlandse Corporate Governance Code, 8 december 2016

² Best practice bepaling 4.3.6, herziene Nederlandse Corporate Governance Code, 8 december 2016

Grafiek 1.2.: Managementvoorstellen in 2019

Grafiek 1.3.: Aandeelhoudersvoorstellen in 2019

Ook in markten waar aandelen tijdelijk geblokkeerd worden (en dus niet verhandeld kunnen worden) maakt Pensioenfonds Vervoer gebruik van haar stemrechten. In deze markten heeft Pensioenfonds Vervoer ervoor gekozen om vanaf 2020 voor 50% van de aandelen te stemmen. Hierdoor kan Pensioenfonds Vervoer haar stemrecht uitoefenen zonder de verhandelbaarheid van de aandelen volledig te beperken.

Omdat Pensioenfonds Vervoer wereldwijd belegt is het niet mogelijk om alle aandeelhoudersvergaderingen zelf te bezoeken. Daarom maakt Pensioenfonds Vervoer bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van een zogenoemde Proxy voting Agent. Vanaf 2020 maakt Pensioenfonds Vervoer gebruik van het stemplatform van Institutional Shareholders Services (ISS).

Aan de hand van het stembeleid van Pensioenfonds Vervoer geeft ISS per aandeelhoudersvergadering stemanalyses en adviezen. Het maatwerk stembeleid wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld op ontwikkelingen op het gebied van corporate governance. Voordat de definitieve stem wordt uitgebracht, beschouwen we een selectie van de agendapunten op individuele basis. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt en daarmee volgt Pensioenfonds Vervoer de stemadviezen van een voting agent niet blindelings³. Per 1 januari 2020 heeft Pensioenfonds Vervoer de dienstverlening omtrent stemmen op aandeelhoudersvergaderingen ondergebracht bij Achmea Investment Management.

Rapportage

Conform de Nederlandse Corporate Governance Code rapporteert Pensioenfonds Vervoer hoe zij heeft gestemd op de aandeelhoudersvergaderingen⁴. Pensioenfonds Vervoer rapporteert per aandeelhoudersvergadering over de volgende punten:

- naam van de onderneming;
- soort vergadering: algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) of buitengewone vergadering van aandeelhouders (BAVA);
- datum van de vergadering;
- agendapunten;
- steminstructie van Pensioenfonds Vervoer;
- toelichting wanneer er tegen een agendapunt is gestemd.

De rapportage wordt een dag na de aandeelhoudersvergadering gepubliceerd op de website van Pensioenfonds Vervoer door middel van een Vote Disclosure System (VDS)⁵.

Verantwoordelijkheid van aandeelhouders

De Code bevat een uitgangspunt dat zich richt tot aandeelhouders in het algemeen:⁶

Aandeelhouders kunnen bij hun handelen hun eigen belangen nastreven, zolang zij zich ten opzichte van de vennootschap, haar organen en hun medeaandeelhouders gedragen naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid. Hieronder valt de bereidheid om met de vennootschap en medeaandeelhouders in dialoog te gaan.

---

³ Best practice bepaling 4.3.1, herziene Nederlandse Corporate Governance Code, 8 december 2016

⁴ Best practice bepaling 4.3.6, herziene Nederlandse Corporate Governance Code, 8 december 2016

⁵ Link: <https://vds.issgovernance.com/vds#/MTQwMjc3Nw==/>

⁶ Preambule, Nederlandse Corporate Governance Code, 2016.

Pensioenfonds Vervoer zal bij het uitoefenen van haar aandeelhoudersrechten bovenstaande uitgangspunten en best practice bepalingen naleven. Indien Pensioenfonds Vervoer van de Nederlandse Corporate Governance Code afwijkt, zal zij dit motiveren en op de website publiceren.

3. Implementatie Nederlandse Stewardship Code

In juli 2018 heeft Eumedion, het Nederlandse corporate governance platform, de Nederlandse Stewardship Code gepubliceerd voor institutionele beleggers. Deze Stewardship Code komt voort uit en vervangt de Eumedion best practices voor betrokken aandeelhouderschap uit 2011. Op een aantal punten gaat de Stewardship Code verder dan bestaande wet- en regelgeving, zoals de Europese Richtlijn langetermijnbetrokkenheid aandeelhouders (hierna: de Richtlijn), die in 2019 in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd is. Daarmee past de Stewardship Code in de Nederlandse context en kan de Stewardship Code worden gezien als vooruitstrevend op het gebied van aandeelhoudersbetrokkenheid. De bepalingen in de Stewardship Code hangen samen met deze Richtlijn, al verschillen beiden in toepassingsbereik. De Stewardship Code richt zich op pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerder die aandelen houden in Nederlandse beursvennootschappen. De Richtlijn geldt echter breder en is van toepassing op alle pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders binnen de gehele Europese Economische Ruimte (EER) die aandelen houden in beursvennootschappen die gezeteld zijn in de EER-lidstaten.

Door de principes van de Stewardship Code na te leven, maken aandeelhouders zichtbaar aan de Nederlandse beursvennootschappen en aan de samenleving als geheel dat zij zich opstellen als verantwoord en betrokken aandeelhouder.

De Stewardship Code bestaat uit 11 principes rond verantwoord en betrokken aandeelhouderschap voor Nederlandse en buitenlandse institutionele beleggers die aandelen houden in Nederlandse beursvennootschappen. Institutionele beleggers behoren beursvennootschappen, waarin zij aandelen houden, te monitoren ten aanzien van materiële aangelegenheden, denk hierbij aan strategie, duurzaamheid en corporate governance. Zodoende kunnen institutionele beleggers hun beleggingsbeleid in lijn brengen met het belang van hun begunstigden en/of cliënten, zonder op de stoel van het bestuur te gaan zitten.

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders hebben een fiduciaire verantwoordelijkheid om in het beste belang van hun begunstigden en cliënten te handelen met het doel om voor hen rendement te behalen. Het stewardshipbeleid dient gericht te zijn op het behouden en vermeerderen van waarde. Bijgaand wordt per principe aangegeven hoe Pensioenfonds Vervoer hieraan voldoet.

Principe 1

Pensioenfondsen, levensverzekeraars en vermogensbeheerders hebben een Stewardship Code waarin wordt beschreven hoe zij stewardshipbeleid richting Nederlandse beursvennootschappen integreren in hun beleggingsstrategie. Het Stewardshipbeleid dient gericht te zijn op het behouden en vermeerderen van waarde voor hun begunstigden en/of cliënten en dient langetermijnwaardecreatie te bevorderen.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan. Op de website van Pensioenfonds Vervoer is het Beleid Verantwoord Beleggen gepubliceerd. Hierin worden de verschillende instrumenten genoemd die Pensioenfonds Vervoer hanteert om invulling te geven aan betrokken beleggen (stewardship). Met het inzetten van verschillende maatschappelijk verantwoord beleggen instrumenten streeft Pensioenfonds Vervoer ernaar waardecreatie op de langere termijn te bewerkstelligen. De uitvoering van de maatschappelijke verantwoord beleggen instrumenten heeft Pensioenfonds Vervoer uitbesteed aan Achmea Investment Management. In dit document wordt ook omschreven hoe Pensioenfonds Vervoer de 11 principes implementeert.

Principe 2

Pensioenfondsen, levensverzekeraars en vermogensbeheerders monitoren de Nederlandse beursvennootschappen ten aanzien van materiële aangelegenheden zoals strategie, duurzaamheid en corporate governance.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan. Pensioenfonds Vervoer belegt wereldwijd. Als Nederlands pensioenfonds hebben wij extra aandacht voor Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Pensioenfonds Vervoer gaat (vertegenwoordigd door Achmea Investment Management), al dan niet in collectief verband, de dialoog aan met (Nederlandse) beursgenoteerde ondernemingen over materiele zaken en maakt actief gebruik van haar stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Waar nodig of gewenst voert Achmea Investment Management namens Pensioenfonds Vervoer het woord op aandeelhoudersvergaderingen van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen.

Principe 3

Pensioenfondsen, levensverzekeraars en vermogensbeheerders zijn bereid in dialoog te gaan met de bestuurders en/of commissarissen van de Nederlandse beursvennootschappen. Op verzoek van de beursvennootschap wordt de volledige aandelenpositie in de beursvennootschap bekendgemaakt bij het aangaan van een dialoog. Dit stelt de beursvennootschap in staat om inzicht te krijgen in de beweegredenen van Pensioenfonds Vervoer.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan. Een van de centrale instrumenten binnen het Beleid Verantwoord Beleggen van Pensioenfonds Vervoer is het aangaan van dialoog met ondernemingen.

Pensioenfonds Vervoer is te allen tijde bereid de volledige aandelenpositie in de onderneming bekend te maken aan de beursvennootschap indien daarom wordt gevraagd bij een engagement traject.

Principe 4

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders werken, indien passend, samen met andere aandeelhouders bij de uitoefening van stewardshipactiviteiten.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan en besteedt deze taken uit aan Achmea Investment Management. Pensioenfonds Vervoer wil, indien passend, gezamenlijk met andere institutionele beleggers optrekken bij de uitoefening van haar stewardshipactiviteiten. Deze samenwerking ziet met name toe op het aangaan van dialoog met ondernemingen. Dit wordt per situatie beoordeeld. Daarnaast is Pensioenfonds Vervoer ook deelnemer van Eumedion, waar samenwerking tussen deelnemers (institutionele beleggers) wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

Principe 5

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders communiceren, indien passend, met relevante belanghebbenden van Nederlandse beursvennootschappen.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan. Pensioenfonds Vervoer is bereid om al dan niet gezamenlijk met andere institutionele beleggers te communiceren met relevante belanghebbenden van Nederlandse beursvennootschappen. Pensioenfonds Vervoer staat open voor contacten met deze belanghebbenden om te begrijpen wat de aspiraties en motivaties zijn van deze partijen, bijvoorbeeld klanten, leveranciers, de ondernemingsraad en niet-gouvernementele organisaties. Pensioenfonds Vervoer beoordeelt per situatie of en hoe te reageren op het verzoek van de relevante belanghebbende.

Principe 6

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders identificeren (potentiële) belangenconflicten en lossen die op.

Pensioenfonds Vervoer wil de belangen van relevante belanghebbenden zo integer mogelijk behartigen. Pensioenfonds Vervoer heeft daarom een bestuursreglement opgesteld. In het bestuursreglement wordt onder andere in gegaan op belangenverstremgeling bij bestuur. Neem voor meer informatie contact met Pensioenfonds Vervoer op.

Principe 7

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders oefenen hun stemrecht en andere aandeelhoudersrechten geïnformeerd uit.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan en oefent haar stemrecht (inclusief andere aandeelhoudersrechten) uit op aandelen op een geïnformeerde manier bij (Nederlandse) beursvennootschappen waarin is belegd. Indien Pensioenfonds Vervoer zich onthoudt van stemming of tegen een bestuursvoorstel stemt, dan is Pensioenfonds Vervoer te allen tijde bereid om een gemotiveerde uitleg te geven aan het bestuur van de vennootschap.

Principe 8

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders maken hun stembeleid openbaar en vermelden of ze hierbij gebruikmaken van derden.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan en verwijst voor het stembeleid naar het Beleid Verantwoord Beleggen (dat op de website is gepubliceerd). Vanaf januari 2020 geeft Achmea Investment Management uitvoering aan het stembeleid van Pensioenfonds Vervoer. Zij maakt hierbij gebruik van ISS voor de stemanalyses en adviezen.

Principe 9

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders die een buitengewone algemene vergadering bijeen willen roepen, treden vooraf met het bestuur van de betreffende beursvennootschap in overleg.

Pensioenfonds Vervoer zal voorafgaand aan de uitoefening van het recht om een aandeelhoudersvoorstel te agenderen overleggen met het bestuur van beursvennootschap.

Principe 10

Indien een door een pensioenfonds, levensverzekeraar of vermogensbeheerder voorgesteld voorstel op de agenda van een algemene vergadering van een Nederlandse beursvennootschap is geplaatst, wordt dit tijdens de vergadering toegelicht.

Pensioenfonds Vervoer zal wanneer een door haar voorgesteld voorstel op de agenda van een algemene vergadering van een beursvennootschap is geplaatst, tijdens de vergadering aanwezig of vertegenwoordigd zijn om dit voorstel toe te lichten en zo nodig hierover vragen te beantwoorden.

Principe 11

Pensioenfonds, levensverzekeraars en vermogensbeheerders zullen zich onthouden van stemming indien hun shortpositie in de betreffende Nederlandse beursvennootschap groter is dan hun longpositie. Er wordt bepaald dat er strikt beleid dient te zijn ten aanzien van de uitoefening van stemrecht bij het in- en uitlenen van aandelen. Uitoefening van het stemrecht in geval een grotere shortpositie dan de longpositie is in tegenspraak met principe 1 van de Stewardship Code

Pensioenfonds Vervoer voldoet hieraan. Pensioenfonds Vervoer kiest ervoor om geen aandelen van beursvennootschappen uit te lenen.

Tekst: Achmea Investment Management